

zomer 2022

NIEUWSBRIEF

Special
Toen & Nu

Landschapsbeheer Flevoland

Oevers in de tijd

Voordat Jeroen Reinhold bij Landschapsbeheer kwam werken, was hij werkzaam bij Rijkswaterstaat Dienst Weg- en Waterbouw bij de projectgroep Natuurvriendelijke Oevers in Delft. Reden waarom hij zijdelings de ontwikkeling van de oevers in de grotere vaarten in Flevoland heeft gevolgd.

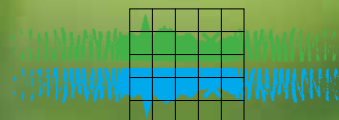
“De manier waarop we oevers construeren vertelt iets over de tijd waarin we leven” zo begint Jeroen zijn verhaal. “Dat is bijvoorbeeld mooi te zien op het traject van de Ketelbrug naar Almere langs de Hoge Vaart. Bij de Ketelbrug is de aanleg van de Hoge Vaart in 1957 gestart en waren waterafvoer en scheepvaart de belangrijkste doelstellingen van de vaart. In die periode zijn betonnen cassettedamwanden geplaatst. Richting Zeewolde veranderen die dan in houten damwanden en bij Almere worden vooral de blokkenmatten verwerkt. Blokkenmatten zijn betonnen tegels die verbonden zijn met een doek” verklaart Jeroen de naam. “De bodem kan er mooi mee bedekt worden en het is makkelijk te verwerken. Deze oevers zijn vaak glooiend en doorgroeibaar voor riet. Natuur kwam dus langzamerhand in beeld bij het ontwerp.”

“De term natuurvriendelijke (of milieuvriendelijke) oevers werd eind jaren 80 geïntroduceerd, daaruit bleek dat natuur en milieu een belangrijker rol in de aanleg van oevers gingen spelen. Ondertussen waren de muskusratten in Flevoland in hoge dichtheden aanwezig. Bij het ontwerp van oevers moest dus niet alleen aandacht komen hoe de natuur te stimuleren maar ook hoe ongewenste ontwikkelingen voorkomen konden worden. Aan de Lage Vaart zijn in die periode dan ook muskusratvrije oevers gemaakt: oevers voor de natuur maar niet voor de muskusrat.”

De oude damwanden dempen de golflslag zodat de oever luw is voor tal voor dieren en planten (Hoge Vaart).

Sinds Jeroen bij Landschapsbeheer werkt is er veel veranderd. Was de Provincie, als beheerder van de vaarten met scheepvaart, eerst nog wat huiverig om natuurvriendelijke oevers te maken, nu zijn er tal van oevers natuurlijker geworden. Op dit moment is de provincie, samen met Natuurmonumenten, zelfs bezig met een hele brede natuurvriendelijke oever langs de Hoge Dwarsvaart. Daar komt vele tientallen meters natuurlijke oever bij.

Landschapsbeheer Flevoland
Zorg voor ons landschap

Toen & nu

In deze “special” besteden we aandacht aan de verhalen van toen & nu. De pioniers vertellen tijdens interviews bij vaak ook veel over het ontstaan van het landschap. Uit die verhalen hebben we een aantal onderwerpen gekozen. Hoe was het toen en hoe is het nu, zoveel jaren later?

Leeuwenmest

In de zuidelijke polder werd vanaf 1972 bos aangeplant. Maar de jonge boompjes vormden een smakelijk hapje voor de vele reeën in het gebied, veel aanplant ging verloren. Daarom werd er geëxperimenteerd hoe wildvraat tegen te gaan.

Jan van der Perk vertelt: “Er werd gaas om de jonge aanplant heen gezet. Maar dat kostte dan veel te veel geld. We zijn ook wel eens bezig geweest met leeuwenmest uit Artis. Dat werkte natuurlijk van geen kanten. Die reeën wisten niet wat een leeuw was, waarschijnlijk... Maar zo werd er wel geëxperimenteerd”.

Bron: Oral History Zeewolde, interview met Jan van der Perk.

Flevolands Geheugen

Op dé verhalenwebsite van Flevoland kun je persoonlijke en fascinerende verhalen lezen over de Zuiderzee, de drooglegging en het leven op het nieuwe land. De website wordt beheerd door Erfgoedpark Batavialand in Lelystad. Een interview met Remco van Diepen, historicus bij Batavialand en redacteur van Flevolands Geheugen.

“Wat mij het meest opvalt in de verhalen van de polderpioniers is de totale leegte, de eenzaamheid, midden in Nederland” aldus Remco van Diepen. “En dan niet alleen tijdens de ontginning van de Noordoostpolder, maar ook nog begin jaren zeventig, in Zuidelijk Flevoland. Een verloskundige die rondreed met een fles water en dekens, want stel dat je ergens bleef steken”, vertelt hij. “Of landarbeiders die het busje hadden gemist dat hen kwam ophalen, en moederziel alleen achterbleven, in het donker op de Gooiseweg. Eén van hen is de mevrouw die hen meenam nog steeds dankbaar”.

“Historici nemen al jarenlang interviews af met inwoners van de IJsselmeerpolders en mensen die betrokken zijn bij het aanleggen van de polders. De geschiedenis ontwikkelt zich hier immers bijna voor

je ogen” legt Remco uit, “en je kunt de mensen die het hebben meegemaakt vaak nog ondervragen. Een interviewproject met Zuiderzeevervisser resulteerde in 5 prachtige boeken met verhalen en tekeningen van kunstenaar en botterschipper Peter Dorleijn. Daarna volgden veel meer interviewprojecten, bijvoorbeeld over de mannen die tijdens de oorlog in de nieuwe Noordoostpolder onderdoken”.

“Die interviews zijn opgeslagen in ons archief. Bij de opkomst van het internet begin deze eeuw ontstond het idee voor

een speciale website” vult van Diepen aan. “Flevolands Geheugen gaat trouwens verder dan alleen Flevoland, ook over de Wieringermeer en zelfs over polders elders in de wereld. De verhalen van Oral History van Landschapsbeheer staan onder een apart kopje op de website”.

“Bij deze doe ik graag een oproep aan mensen die zelf iets interessants willen insturen of die geïnterviewd willen worden,” besluit Remco. “Stuur een mail naar redactie@flevolandsgeheugen.nl. Dan neem ik contact op”.

Elzenproppen

Niet te missen in Flevoland: de zwarte els. Goed herkenbaar aan de katjes in het voorjaar en de elzenproppen in het najaar. Vooral vogels zoals putters en sijzen foerageren graag op elzen. Eerst doen ze dit hangend aan de elzenproppen, later in de winter op de grond onder elzen op zoek naar de gevallen zaadjes.

Bij het in cultuur brengen van de polder werd op plekken waar de grond niet geschikt was voor landbouw bos aangelegd, hierbij werd veel zwarte els aangeplant. Hans Tiessens werkte mee aan het inplanten van het Kuinderbos, hij vertelt: “De polder was al redelijk in cultuur gebracht, maar in het bos waren nog vrij grote stukken goed nat. Dan stond je tot je enkels in het water. Er werd veel wilg en els ingeplant om het water zo snel mogelijk weg te krijgen”.

Tegenwoordig kom je de zwarte els nog steeds veel tegen in Flevolandse bossen, erfsingels en rondom boomgaarden. Oftewel een op-en-top Flevolandse soort!

Flevoland: bakermat van de biologische landbouw

De Flevolandse biologische landbouw is uniek in Europa. Ruim 18 % van het areaal biologische landbouwgrond in Nederland ligt in onze provincie. Daarmee is Flevoland koploper op het gebied van de biologische landbouw.

De bakermat van de biologische landbouw ligt in Flevoland. Piet van Andel hielp begin jaren '80 de RIJP (Rijksdienst voor IJsselmeerpolders) bij het ontwikkelen van de biologische landbouw in Zeewolde. Piet vertelt: "de RIJP deed ook de bedrijfsvoering van kavel NZ 27 aan de Winkelweg te Zeewolde. Dit perceel is ontgonnen zonder gebruik te maken van chemische middelen. Voordat de biologische landbouw echt opkwam in Nederland was de overheid al bezig om te kijken hoe dat allemaal werkte. Bij de RIJP was er een groep mensen die zei "het komt niet goed met al die bestrijdingsmiddelen en kunstmest", dus die wilden ook zelf weten of dat kon".

Piet: "In de begintijd was het enorm belangrijk om het vertrouwen terug te krijgen dat problemen in de akkerbouw – ontstaan door ziektes of beestjes – zichzelf wel min of meer oplossen. Als je bladluizen krijgt dan komen er op een gegeven moment lieveheersbeestjes, de larven van de lieveheersbeestjes eten bladluizen, dat weet

bijna iedereen. Als je even geduld hebt dan komt die natuurlijke ontwikkeling wel op". De prachtige vruchtbare poldergrond is de basis van het bedrijf en daar gaat Piet heel zorgvuldig mee om. "We telen voldoende rustgewassen, zoals grasklaver, haver en peterselie. Ook hebben we een uitgekiende mechanisatie met moderne machines, die een lage druk op de bodem geven. In de zomer bemesten we onze percelen met vaste mest. Na elke oogst zaaien we groenbemesters in."

Op het biologische akkerbouwbedrijf is er na al die jaren nog steeds behoefte

aan (meer) natuur. Piet: "we hebben vorig jaar via het project 'Aanleg Kleine Landschapselementen' van Landschapsbeheer een poel gegraven waarbij we de grond eromheen ingezaaid hebben met een graslandmengsel waar bloemen in zitten. We hebben hoogstambomen, een haag en een vogelbosje ingeplant en dat is allemaal goed aangeslagen, dat kan tot ontwikkeling komen. Het wordt een mooie hoek hier vooraan, dat past mooi!"

Bron: 511396 (wur.nl), Oral History Zeewolde, interview met Piet van Andel door Anke van Zwoll

Jacht viert hoogtijdagen

In de beginjaren van de polder was de wildstand hoog. Hazen, patrijzen, houtduiven, reeën, maar vooral ook fazanten waren enorm talrijk. De hoge wildstand had als gevolg dat de plezierjacht hoogtijdagen vierde.

Johan van der Kaa was vanaf 1965 jachtopziener in het gebied waar nu Zeewolde ligt. Johan vertelt: "Toen we hier kwamen was het eigenlijk nog maagdelijk, het was zo mooi hier allemaal! En ja, toen kwam er veel wild. Dat was logisch gezien er geen ziektes zaten, er was niks. Het wemelde ervan: fazanten. Er zijn wel jaren geweest, dan schoten we achttienduizend fazanten!"

Tegenwoordig is de wildstand compleet veranderd. Reeën komen in elke hoek van de polder voor, maar fazanten kom je bijna niet tegen, laat staan de patrijzen. Ook het aantal weide-

vogels is drastisch aan het dalen. Gelukkig zijn er ook positieve verhalen te melden; door het ouder worden van de bossen in Flevoland worden steeds meer soorten gezien die afhankelijk zijn van oude, holle bomen zoals spechten en andere holenbroeders. En ook noemenswaardig zijn natuurlijk de succesverhalen van de bever en otter!

Het fruitteeltlandschap in Flevoland

Het karakteristieke open landschap van Flevoland is heel kenmerkend. De uitgestrekte bossen zijn minder bekend. Maar je vindt in onze provincie ook nog een kleinschaliger landschapstype: de fruitteeltgebieden in de omgeving van Dronten, Marknesse en Kraggenburg. De hagen rond de boomgaarden daar hebben cultuurhistorische, landschapelijke en ecologische waarde.

De hagen zijn bij de aanleg van de polder geplant om de boomgaarden tegen de wind te beschermen. Echter, in de loop van de tijd zijn veel hagen gerooid omdat fruitteeltpercelen zijn omgezet in akkerland. Hierdoor verandert het landschap sterk van karakter. De beslotenheid, die zo bijzonder is in Flevoland, verdween en daarmee ook de herkenbaarheid van dit landschapstype.

Traditioneel werden hagen van één soort aangelegd, waarbij ook vaak coniferen gebruikt zijn. Anno nu is er meer aandacht voor de ecologische waarde van de hagen. Gemengde hagen zijn beter voor de biodiversiteit. Landschapsbeheer heeft samen met de Nederlandse Fruittelersorganisatie afdeling Flevoland tien jaar geleden op plekken waar de hagen verdwenen waren, ruim 7 km nieuwe hagen aangeplant van inheemse soorten. Zo is een deel van het oorspronkelijke landschap weer hersteld. Deze hagen bieden leefruimte en voedsel aan kleine zoogdieren zoals wezel of egel. Soortenrijke hagen zijn ook een belangrijk leefgebied voor insecten en vogels die schadelijke insecten zoals luis en perenbladvlo in de boomgaard bestrijden.

Het kleinschalige landschap hier is ook aantrekkelijk voor bewoners en recreanten, op een mooie voorjaarsdag zie je in het fruitteeltgebied veel fietsers, die genieten van de bloeiende fruitbomen en de mooie fruitteelhagen.

Ringslang breidt uit door Flevoland

Bijna 25 jaar geleden maakte Landschapsbeheer Flevoland de eerste broeihop voor de ringslang. De start om de ringslangpopulatie te laten groeien zodat de drie deelpopulaties (Noord-Holland, Gelderland en Friesland) via Flevoland aaneen zouden groeien.

De broeihopen doen hun werk. In de afgelopen jaren hebben de ringslangvrouwtjes 32.000 eieren in de broeihopen van Landschapsbeheer gelegd. Dat betekent dat er ongeveer 21.000 slangetjes uit hun ei zijn gekropen in die hopen. De verspreiding is in de afgelopen periode ook sterk gewijzigd. Rondom de Oostvaardersplassen en ook rondom Lelystad zijn nu ringslangen te vinden door de migratie via de Lage Vaart, Lage Dwarsvaart en Oostervaart. In het Kuinderbos was de ringslang jaren sterk gebonden aan de oude stort en de Kuindervaart terwijl er tegenwoordig meer dieren te vinden zijn rondom het meer De Kuilen en nabij de Schoterweg.

Hoewel de verspreiding dus wel sterk verbeterd is, is een koppeling van de drie deelpopulaties via Flevoland nog niet bereikt. Maar we zijn op de goede weg.

Bosontwikkeling in Zuidelijk Flevoland

Zuidelijk Flevoland is de bosrijkste polder in Flevoland met het Horsterwold bij Zeewolde als het grootste bosgebied van Flevoland. Dankzij de vruchtbare bodem zijn veel bomen al zo hoog dat ze eeuwenoud lijken. Toch staan ze er nog geen vijftig jaar.

Jan van der Perk uit Zeewolde is o.a. hoofd geweest van de onderafdeling Landschapsbeheer van de afdeling Beplantingen van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders. Hij vertelt hoe dat in zijn werk ging. "In de jaren 70 en 80 was het een hele andere tijd dan nu. Het bos is aangelegd door de RIJP en was een samenspel binnen de afdeling Beplantingen tussen de ontwerpafdeling, het bedrijfsbureau met een tekenafdeling en de kwekerij. In de topjaren soms met 250 tot wel 350 hectare inplant per jaar. In het begin was bij de eerste aanleg ongeveer zestig procent populier en wilg en veertig procent blijvend hout." "In de tijd van nu kun je de benodigde arbeidskosten hiervoor niet meer indenken. De opbrengst van het hout is sterk achtergebleven bij de stijgende kosten. Het ver-

Aanplant van bos. bron Erfgoedpark Batavialand Aanplant van bos. bron Erfgoedpark Batavialand

vangen van populieren door andere boomsoorten is nu duurder dan de opbrengst van de geoogste populieren."

"Het bos heeft door zijn uitgestrektheid en zijn variatie heel veel aangetrokken aan fauna en flora. Dat is leuk om te zien. Je ziet ook met het ouder worden van het bos dat je soorten tegenkomt die er vroeger niet waren omdat de bomen gewoon groter worden. Je moet je voorstellen: het bos was het eerste jaar een halve meter hoog. Nou,

dat is nog geen bos."

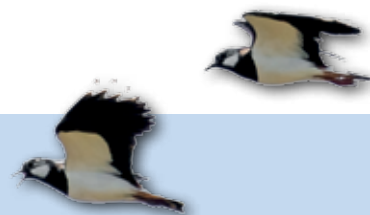
Inmiddels is dat wel anders en kun je uren ronddwalen door het uitgestrekte bos. Middenin het Horsterwold ligt een groot gebied waar de natuur haar gang mag gaan; de Stille Kern, een erg vogelrijk gebied met een slenk waarmee twee plassen met elkaar in verbinding staan. Mensen zijn hier welkom om rond te struinen.

Wandelen in een omgekeerde wereld

Het Rivierduinpad is een van de wandelroutes van Op de kuierlatten, gastvrij wandelen bij de Flevolandse boer. Deze route (3 of 9 km) voert langs de vroegere oevers van de IJsseldelta. Door op de vroegere oeverwallen gras te planten in plaats van bomen, werden de restanten van prehistorische bewoning op de hoge oevers niet beschadigd. In wat vroeger de rivierbeddingen waren, staan tegenwoordig de bomen. U loopt dus eigenlijk in een omgekeerde wereld! Blijkens de opgegraven resten van de Swifterbantcultuur, leefden hier ruim zesduizend jaar geleden jagers die ook dieren gingen houden; de eerste boeren dus! Ook is enkele jaren geleden hier de eerste akker van Europa ontdekt. Dat geeft een bijzonder cachet aan het pad.

Ook qua natuur is het Rivierduinpad méér dan de moeite waard. U loopt langs een ecologische verbindingzone, rietkragen, bollenvelden, plas-dras percelen met weidevogels, een paddenpoel en weilanden met koeien. Al wandelend passeert u ook een replica van een meetstoel die vóór en tijdens de

ontginning werd gebruikt om het land in te meten. Kijk voor meer informatie en de interactieve routebeschrijving op bit.ly/rivierduinpad

Op onze vrijwilligersdag met 160 vrijwilligers naar de Markerwadden.

Prehistorische bossen

Het Nederlandse landschap veranderde in de loop van duizenden jaren voortdurend. Zo ook het Flevolandse gebied. Vele duizenden jaren voordat de Zuiderzee ontstond, maakten enorme bossen het gebied aantrekkelijk voor de prehistorische mens die hier jaagde en zijn voedsel verzamelde. Bij het droogvallen van de polder vonden polderwerkers en boeren resten van deze indrukwekkende prehistorische bossen.

Toen oostelijk Flevoland droogviel troffen Job Vis en zijn collega's stobben van 2000 jaar oud in de grond. Job verteld: "Bij Elburg ontdekten we een stobbenveld. Dat is toen bij elkaar geschoven op een grote bult van drie of vier meter hoog. Later heb ik samen met de universiteit van Groningen een keer gekeken: wat is dat nou? Toen bleek dat het eik en grove den was en dat ze inderdaad uit de prehistorie stammen". De Stobbenweg en de Oudebosweg verwijzen nog naar het oerbos dat hier ooit groeide en dat het Woud van Ongenade werd genoemd. Een groot woud dat zich uitstrekte van Zwolle naar Enkhuizen. Het gebied liep later onder water, de Zuiderzee ontstond. Na drooglegging kwamen op sommige plekken de (omgevallen) bomen weer aan de oppervlakte. Ploegen was bijna onmogelijk, de scharen gingen stuk. De bomen werden uit de grond gehaald en opgestookt. Of als palen gebruikt.

In 2015 werd bij het afgraven van de natuurstrook bij van Werven in Biddinghuizen een oeroude boom gevonden van ca. 2000-7000 jaar oud. Ook dit bleek een den te zijn. Tijdens de jaarlijkse Natuurwerkdag in november is deze vondst nog steeds een prachtig aanknopingspunt om aan kinderen en volwassenen het verhaal van het ontstaan van Flevoland te vertellen.

Aan de rand van de polder moesten bij het trekken van greppels stobben worden verwijderd, 1958 (foto Lies Gielen; Erfgoedpark Batavialand).

Agenda

Activiteiten zomer en najaar 2022

De actuele agenda op onze website vindt u gemakkelijk via deze QRcode.

Graag aanmelden bij Landschapsbeheer Flevoland: (0320) 294939, via www.landschapsbeheer.net/agenda of bij de contactpersoon die wordt genoemd.

Nederlands Maaikampioenschap

Zaterdag 3 september op Landgoed De Horte in Dalftsen Overijssel.

Groen Flevoland Festival 7 t/m 16 oktober

Om alle groene vrijwilligers in Flevoland te bedanken, organiseren de groene organisaties het Groen Flevoland Festival. U kunt deelnemen aan excursies, lezingen en workshops. Het programma komt in september 2022 online; u ontvangt nog een persoonlijke uitnodiging via de mail.

Bevers tellen

Op vr. 3 juni en 1 juli in het Natuurpark Lelystad. Start 20.00 uur. Aanmelden bij Petra Borsch, borsch@landschapsbeheer.net

Ringslangen tellen

Wil je leren hoe je ringslangen moet tellen, ga dan mee tijdens een monitoringsronde in het Oostvaardersveld op vrijdag 5 juli en 19 aug. Opgeven bij reinhold@landschapsbeheer.net

Oostelijk Flevoland

Biddinghuizen Eiland/dorpsbos

Natuurlijk, kleinschalig beheer op het natuureiland en in het dorpsbos. Op donderdagen van 13 - 16.00u. Op 14 juli, 15 sept en 20 okt maaien en haagbeuken knotten in de bosrand. Informatie en aanmelden bij Harold Boer, boer@landschapsbeheer.net of (0320)294939).

Dronten Van Veldhuizenbos

Natuurlijk, kleinschalig beheer in het dorpsbos op di 9 augustus, 13 september en 11 oktober. Informatie en aanmelden bij Jan Nagel (0320) 294934 of nagel@landschapsbeheer.net

Lelystad Bergbos

In de zomer werken we op ma.avond 11 juli en 8 augustus van 19u - 21u. Verder werken we de 2^e za.middag van de maand vanaf 13.00u, za 10 sept en 8 okt. Verzamelen op de parkeerplaats aan de Bronsweg. Opgeven via bergboslelystad@gmail.com

Lelystad Boeierbosje

Het beheer legt zich toe op onderhoud van het pad en maaien van botanisch waardevolle delen. Werkdag begin juli en september. Informatie en aanmelden bij Dick Luijendijk 06-30405561 of dickluijendijk47@gmail.com

Lelystad Heemtuin

Eens per week in het groeiseizoen op donderdag werkdag ochtend in de heemtuin van 9.00 tot 12.00u. Info/aanmelden bij Jan Marbus marbusjan33@gmail.com

Lelystad Kwelstrook Batavia

Op za 2 juli, 6 aug, 3 sept, 1 okt. kleinschalige beheerwerkzaamheden. Informatie en aanmelden bij Dick Luijendijk, dickluijendijk47@gmail.com of 06-30405561.

Lelystad Oostrandpark

We werken wo.avond 6 juli en 3 augustus; verzamelen om 19.30 uur bij de picknickbank nabij de Lage Vaart. Op za.middag 4 september om 14.00 uur. Opgeven bij Ineke van Westrienen (Inekevanwestrienen@online.nl)

Werkgroep Exoten Lelystad

In Lelystad staan op verschillende plekken reuzenberenklauwen. Op een aantal van deze locaties worden deze bestreden met schop, spade en berenklauwboor, om te voorkomen dat deze in bloei komen. Wil je zelfstandig of in een klein groepje aan de slag of wil je informatie, Petra Borsch, borsch@landschapsbeheer.net

Swifterbant Dorpsbos

In het dorpsbos van Swifterbant werken aan de bosrand, op 18 juli en 19 sept en 17 okt. maaien met de zeis en onderhoud aan de poel van 13.00 tot 16.00u. Verzamelen bij de kruising Zwanebloem-Bisontocht. Informatie en aanmelden bij Harold Boer, (0320) 294939 of boer@landschapsbeheer.net

Zuidelijk Flevoland

Vroege Vogelbos, Almere

Op do. avond 14 juli reuzenberenklauw maaien en vrij 23 september en vrij 14 okt poel schonen met de slootzeis. Verzamelen bij de schaapskooi, Muiderweg 12. Informatie en aanmelden bij Lodewijk van Kemenade, kemenade@landschapsbeheer.net of (0320) 294936.

Zeewolde oude gronddepot

Kleinschalig natuurbeheer op za 16 juli en 1 okt van 10.00 tot 13.00u. Poel schonen, kruipwilgstruweel onderhouden en exoten. Informatie en aanmelden bij Lodewijk van Kemenade (0320) 294936 of kemenade@landschapsbeheer.net

Bodemopbouw bepalend

Bij de inrichting van Flevoland werd nadrukkelijk gekeken naar de samenstelling van de bodem. Op basis hiervan werd bepaald welke functie een gebied toebedeeld kreeg. Het nieuwe land was vanzelfsprekend vooral bestemd voor de landbouw, maar ook natuur kreeg een plek.

In het noordelijke deel van de Noordoostpolder komen zogenoemde “jonge dekzanden” aan de oppervlakte. Zandige afzettingen die onder zeer koude condities in de laatste IJstijd als een deken vanuit het drooggevallen Noordzeebekken over Nederland (en de NOP) door de wind zijn afgezet. Op deze – voor de landbouw minder geschikte – gronden werd bos geplant, zoals het Kuinderbos. Hans Tiessens werkt mee aan het inplanten van dit bos en ondervond zelf de nadelen van dit fijne zand. Hij herinnert zich: “Vooral met droge oostenwind in het voorjaar had je vaak gigantische zandverstuivingen. Pas gegraven sloten en greppels waaiden volkomen dicht. Om dat verstuiven tegen te gaan, werden op hele grote oppervlaktes bosjes stro in het zand gezet. Zo kon je de bodem wat vasthouden.”

Voor de natuur zijn deze schrale bodems enorm waardevol. In bermen langs wegen in de oostrand van de Noordoostpolder heeft zich een bijzondere vegetatie ontwikkeld. In 2020 telde Landschapsbeheer in totaal 270 soorten in deze bermen, inclusief 14 “Rode-lijst”-soorten zoals de zeldzame moeraswespenorchis, sierlijk vetmuur en de kleine ratelaar. Door een juist beheer van deze wegbermen (maaien en afvoeren) blijft de kwaliteit van de vegetatie behouden en levert het een belangrijke bijdrage aan de biodiversiteit.

De echte Flevolander

De jonge mannen en vrouwen van het eerste uur zijn inmiddels oud geworden. Op jonge leeftijd bouwden zij een bestaan op in de polder. Het is haast niet meer voor te stellen dat zij vijftig tot tachtig jaar geleden een woestijn aantroffen op de plek waar nu de provincie Flevoland tot bloei is gekomen. Deze polderpioniers hebben meegewerkt aan het ontstaan van deze bijzondere provincie. In de loop van de jaren is vanuit deze pioniersgeest een nieuw type burger ontstaan: de Flevolander.

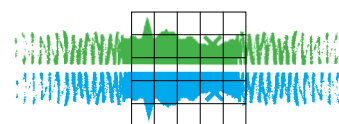
Frits Muller kwam in 1945 als kind met zijn ouders naar de Noordoostpolder en is er nooit meer weggegaan. Frits vertelt: "Ik heb de ontwikkeling van de Noordoostpolder van plas tot riet tot wat er nu tot stand is gebracht meegemaakt. Daarom ben ik bijzonder trots op dit gebied geworden. Ik ben alle hardwerkende pioniers dankbaar voor hun inzet en wilskracht om er echt wat van te maken."

In de beginjaren zochten pioniers vooral contact met mensen afkomstig uit dezelfde regio. Bram van Veelen begon in 1971 als huisarts in Biddinghuizen en was daarmee ook direct huisarts voor het net drooggelegde Zuidelijk Flevoland. Hij weet nog: "toen we hier pas kwamen had je een Friese club, een Groningse club, een Zeelandse club, ga zo maar door. De boeren uit die

Bron: Erfgoedpark Batavialand

regio's kropen allemaal bij elkaar. In de loop van de tijd zijn deze clubjes verdwenen. De mensen zijn hier nu geworteld en hebben hier een bestaan opgebouwd. Zij voelen zich nu allemaal Flevolander."

Landschapsbeheer Flevoland
Zorg voor ons landschap

Lepelaar is flexibel

Toen na de inpoldering van Zuidelijk Flevoland in 1968 het laagste punt volliep met water en er zich spontaan een moeras ontwikkelde met veel bijzondere vogels, werd besloten er een natuurgebied van te maken. Het beleid was om de natuurlijke processen zo veel mogelijk ruimte te geven. Natuur kan erg flexibel zijn, maar dat is zeker ook afhankelijk van de soort.

De lepelaar is zo'n flexibele soort. In 1987 waren de kolonies van de Oostvaardersplassen en de Lepelaarsplassen voor Nederland zeer belangrijk met in totaal zo'n 190 broedparen. De kolonie in de Oostvaardersplassen groeide daarna door naar 217 broedparen in 2006, maar zakte vervolgens weer in naar 15 broedparen in 2015. Ondertussen is in de Oostvaardersplassen een 'moerasreset' gaande waarbij de grote plas bij Almere zo goed als droog moet vallen. Daarmee krijgt het riet in het gebied

kans om te herstellen. Het gebied rond de lepelaarkolonie werd daardoor bereikbaar voor vossen. En, zoals veel ecologen al voorspelden, verdween de lepelaar als broedvogel in de Oostvaardersplassen. Zij hebben hun heil gezocht op de strekdammen buitendijks van Lelystad. Zolang de reset gaande is (en RWS de strekdammen niet teveel beheert) zullen de lepelaars daar wel blijven. Vraag is of de lepelaar ooit terugkeert naar de Oostvaardersplassen als broedvogel. De lepelaar is er flexibel genoeg voor.

Colofon

Wilt u naar aanleiding van deze nieuwsbrief reageren? U kunt ons bellen, schrijven of mailen.

Deze nieuwsbrief verschijnt 3 keer per jaar en is een uitgave van:

Landschapsbeheer Flevoland
Botter 14-03, 8232 JP Lelystad
Tel. (0320) 294939
Flevoland@landschapsbeheer.net
www.landschapsbeheerflevoland.nl

- @LBFlevoland
- @landschapsbeheerflevoland
- @landschapsbeheer_flevoland

Samenstelling/foto's
medewerkers Landschapsbeheer Flevoland
Eindredactie

Arda van der Lee

Ontwerp en lay-out

Ruitervorm

Oplage

2700 stuks

Onze sponsors

Eijkelkamp
Soil & Water

Netl

Landschapsbeheer Flevoland maakt zich sterk voor behoud, beheer en ontwikkeling van natuur en landschap buiten de eigenlijke natuurgebieden. Ons werk wordt mede mogelijk gemaakt door bijdragen van de Europese Commissie, de Provincie Flevoland, de Flevolandse gemeenten en de Nationale Postcode Loterij.